

ZINĀTNES DZĪVE

GADSKĀRTĒJIE LATVIJAS NACIONĀLĀ VĒSTURES MUZEJA ZINĀTNISKIE LASĪJUMI

2015. gada 6. maijā Latvijas Nacionālā vēstures muzeja (LNVM) darbinieki, studenti un citi interesenti pulcējās uz gadskārtējiem muzeja zinātniskajiem lasījumiem LNVM pagaidu telpās Rīgā, Brīvības bulvārī 32. LNVM direktora vietniece zinātniskajā darbā Irina Zeibārte atklāšanas runā uzsvēra, ka muzeja kolektīvam ir pamats lepotos, jo 2015. gada lasījumos pirmo reizi uzstājas pieci muzeja darbinieki un audzis arī kopējais referātu skaits (14).

Darbs norisinājās divās sekcijās – pirmajā konferences daļā tika piedāvāti septiņi priekšlasījumi par senvēstures un numismātikas tēmām, bet otrajā daļā – 19.–20. gadsimta vēsturei veltīti referāti.

Senvēsturei atvēlētajā konferences daļā vairāki referāti bija veltīti keramikas kolekcijas izpētei. Alise Šulte priekšlasījumā “Zīmes uz podu dibieniem – tālākie jautājumi” aplūkoja 11.–13. gadsimta Latvijas teritorijā atrodamās zīmes uz agrās ripas keramikas podiem. Autore iepazīstināja ar sagatavoto teritoriālo un hronoloģisko pārskatu par lībiešu senkapos atrastajiem podiem ar zīmēm, atstājot atklātu jautājumu, vai viena meistara podi, kas atrasti ģeogrāfiski attālos senkapos (piemēram, Salaspils un Aizkraukle), varētu norādīt uz to īpašnieku radniecību.

Savukārt Baiba Dumpe referātā “Ko vēsta nagu iespaidumi mālos?” analizēja dažādas vidējā un vēlajā dzelzs laikmetā lietotās nagu un pirkstu galu iespaidumu tehnikas, to izplatības areālus un intensitāti Latvijas un tās pierobežas reģionos Lietuvas teritorijā, konstatējot, ka tā ir nevienmērīga un ir reģioni, kuros keramika ar nagu iespaidumiem nebija izplatīta.

Arī pārējo arheologu (B. Vaskas, V. Visockas, A. Tomsona) un numismātu (A. Ozoliņas, K. Ducmanes) priekšlasījumos katrs varēja saklausīt ko jaunu un līdz šim sev nezināmu. Anda Ozoliņa referēja par pirms 500 gadiem Livonijā pirmoreiz izkaltā vērdiņa vēsturi, bet Kristīne Ducmane raksturoja 2014. gadā mākslinieka Agra Liepiņa atrasto un muzejam dāvināto Rembates muižas parka 16. gadsimta otrās puses monētu un sudrablietu depozi, kurā ietilpst 765 monētas un divas sudraba karotes un kurš ir t.s. ilgstoša uzkrājuma depozi. Tas

ir viens no lielākajiem atrastajiem Livonijas laika depozītiem Latvijas teritorijā, ar daudzveidīgu (šiliņi, pusmārkas, vērdiņi) monētu klāstu. Laikā, kad tik bieži dzirdam par izpostītiem senkapjiem vai interneta portālos izpārdotām mūsu zemes un valsts vēstures senlietām, A. Liepiņa rīcība ir kā mazs cerību stars par sabiedrības attieksmes maiņu pret savas, t.i., mūsu valsts vēsturi.

Lasījumu otrajā daļā klausītāji tika iepazīstināti ar daudzveidīgu jauno un jaunāko laiku vēstures tēmu klāstu. Muzeja direktora vietniece krājuma darbā Anita Meinarte analizēja LNVM krājumā esošās gleznas “Esteres rotāšana” autorību, parādot, kā restaurācijas un pētījumu gaitā mainījušies priekšstati par gleznas rašanās laiku un autoru.

Sarežģītu tēmu referātā “Latviešu nacionālās kustības pirmsākumi 19. gadsimta vidū: daži problemātiskie aspekti” centās risināt muzeja Viduslaiku, jauno un jaunāko laiku nodaļas vadītājs Toms Ķikuts, kurš norādīja uz 19. gadsimta 50.–60. gadu kultūrvēsturisko norišu politiskā konteksta nozīmi, uzsverot, ka nacionālās kustības sākuma definēšanu 19. gadsimta 50. gadu vidū nosaka ne tik daudz radikāli jaunas latviešu pašapziņas izpausmes vai masu aktivitāte, cik ar šī laika latviešu sabiedrisko darbinieku aktivitātēm saistītā negaidīti asā polemika, kas kultūrvēsturiskajām norisēm piešķīra politisku nozīmi.

Klausītāju atzinību izpelnījās Gita Kolosova ar bagātīgi ilustrētu stāstījumu par Ilģuciema stikla rūpnīcas ražotajiem priekšmetiem LNVM krājumā. Tāpat klātesošos ar saviem pētījumiem iepazīstināja šo rindu autore (modernizācijas ietekme uz ceļošanu Baltijā 19. gadsimtā), Mārtiņš Vāveris, kurš prezentēja pētījumu par Latvijas Universitātes latviešu studentu korporāciju heraldisko simboliku LNVM krājumā, savukārt Laima Grīnberga priekšlasījumā pievērsās latviešu strēlnieku nozīmju evolūcijai.

Lasījumus noslēdza LNVM direktors Arnis Rādiņš ar ziņojumu “LNVM Rīgas pils projekts”. A. Rādiņš ieskicēja muzeja projekta aprises, norādot uz virkni risku, kas varētu sarežģīt atgriešanos renovētajās muzeja telpās Rīgas pilī 2018. gadā. Direktors trāpīgi secināja, ka LNVM ir pils gūsteknis un pils ir LNVM gūstekne, jo ēku ir nepieciešams piemērot muzejam un muzejam būs jāpiemērojas vēsturiskajai celtnei.

Pēc konferences LNVM tika atklāta izstāde “Rīgas pilij – 500”, kas muzejā būs skatāma līdz 2015. gada 13. septembrim.

Līga Irbe